

Сучасні тренди та перспективи розвитку ринку пива в Україні

О. Кобилух¹, О. Гірна²

Опубліковано	Секція	УДК
30.10.2023	Економіка	338.45

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10057533>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Стаття присвячена дослідженню ринка пива в Україні та ідентифікації основних аспектів, які чинять вагомий вплив на його стан та динаміку. Підкреслено, що протягом останніх років відбувається істотне зростання у напрямі крафтового сегменту, водночас, спостерігається спад у інших аспектах через економічні та політичні фактори. Розглянуто 10 найкращих пивних марок та окреслено позитивні аспекти у розвитку їх лідерів, шляхи забезпечення їх конкурентоспроможних позицій на ринку. Проаналізовано основні напрями на ринку пива в Україні. Представлено основні аспекти діяльності ряду пивоварень у період війни, а саме окреслено їх гуманітарну місію на території України. Підкреслено, що однією з актуальних тенденцій на розглянутому сегменті ринку є зміна споживацьких пріоритетів, конкретно перехід споживачів від покупки більш дорогих товарів до більш доступних альтернатив. Також зауважено, що прояв патріотичних настроїв серед українців спричинили зростання товарів під патріотичними брендами.

Ключові слова: пивна марка, крафтовий ринок, якість продукту, інвестиції, мережа пабів, свідомо преміумізація

Current trends and prospects for the development of the beer market in Ukraine

Annotation. The article is dedicated to an examination of the beer market in Ukraine and the identification of key aspects that significantly influence its condition and dynamics. It is emphasized that there has been substantial growth in the craft beer segment in recent years, while other aspects have seen a decline due to economic and political factors. The study discusses the top 10 beer brands based on research from the Ukrainian Business Award and outlines the positive aspects of their leaders' development and strategies to maintain their competitive positions in the market. The article analyzes major trends in the Ukrainian beer market, including the persistence of the lager comeback trend, the growth of non-alcoholic beer brands, product quality improvements, especially in small breweries, and the emergence of new ingredients. The article presents the core activities of several breweries during the wartime, highlighting their humanitarian mission in Ukraine. It delves into the essence of the "craft" concept and presents its various forms. The main craft beer producers in Ukraine are identified, including Varvar, Underwood, "Pravda," "Tsyra," Rebrew, and Brewery 2085. The article emphasizes the significant investments in equipment purchases, payback periods, and

¹старший викладач, НУ «Львівська політехніка», ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1286-1839>

²доцент, НУ «Львівська політехніка», ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6776-967X>

the distinctive features not only in production but also in logistics, marketing, and distribution channels.

Large companies primarily sell their beer in PET bottles through supermarket chains, while the craft beer sector heavily relies on HoReCa (Hotels, Restaurants, and Cafes) establishments, with most beer sales occurring in kegs to pubs and restaurants. Additionally, craft breweries are increasingly expanding their network of pubs and bar-shops, along with direct delivery services.

It is worth noting that due to the high cost of gas, increased electricity expenses for enterprises, and higher freight tariffs imposed by "Ukrzaliznytsia" (Ukrainian Railways), producers of such products are compelled to raise prices. Furthermore, one of the pertinent trends in the examined market segment is the shift in consumer priorities, specifically, a transition from purchasing more expensive goods to more affordable alternatives. Additionally, it is observed that the expression of patriotic sentiments among Ukrainians has led to the growth of products under patriotic brands.

Keywords: beer brand, craft beer market, product quality, investments, pub network, conscious premiumization.

Вступ

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Розвиток пивного ринку України за останнє десятиліття відображає складну динаміку цієї галузі. Зауважується, що ринок пива виявив як і певний ріст та стабілізацію, обумовлені збільшенням обсягів споживання і розвитком крафтового сектору, так і тенденцію до спаду, яка спровокована економічними і політичними факторами. Важливо відзначити, що зміни у споживчих уподобаннях в українському суспільстві мають великий вплив на цей ринок. Підвищений інтерес до якісного та різноманітного пива спричиняє зростання популярності крафтового пива, що відзначається нестандартними смаковими якостями та виробництвом в обмежених кількостях. Дослідження цього сегменту може бути ключовим для розуміння тенденцій розвитку ринку та конкурентних переваг. У той же час, ринок також піддавався впливу економічних змін і нестабільності в країні, що призвело у певній мірі до зниження споживчого попиту. Інфляція, коливання валютних курсів, висока вартість газу, подорожчання електроенергії для підприємств, підвищення тарифів на перевезення, і різкі зміни в економічному середовищі загалом істотно вплинули на витратну складову підприємств досліджуваної галузі [1,2].

Загалом, ринок пива в Україні є складним і динамічним, і для ефективного планування розвитку галузі необхідно уважно аналізувати всі зазначені фактори, які б враховували як позитивні, так і негативні тенденції на ринку, що відповідно і обумовлює дану тематику дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток пивного ринку в Україні привертає увагу багатьох дослідників та вчених, що працюють у галузі харчової промисловості, серед яких можна назвати Абраменкову А., Дейнеко Л., Заїнчковського А., Ляшенка М., Ратошнюка Т., Сичевського М., Чирви О. та інших. Ґрунтовні дослідження дають змогу з різних сторін оцінити стан та рівень розвитку пивоварної галузі, а також проаналізували проблеми, що з'являються [1].

Останні публікації по ринку пива в практичному аспекті свідчать про те, що виробники пива все більше звертають увагу на такі тенденції, як зростання попиту на преміальне пиво, зменшення попиту на дешеве пиво та зростання популярності пива безалкогольного. Так, у публікації компанії Nielsen за 2023р. [3] зазначено, що у світі зростає попит на преміальне пиво, що пов'язано з тим, що споживачі все більше цінують якість та унікальність продукту. Доцільно підкреслити, що в Україні спостерігається

аналогічна тенденція. У публікації компанії Euromonitor International за 2023 р. [4] зазначено, що в Україні зменшується попит на дешеве пиво, що спричинено тим, що споживачі стають більш вимогливими до якості продукту. У публікації зазначено, що в Україні зростає популярність пива безалкогольного. Ці тенденції свідчать про те, що виробникам пива необхідно адаптувати свою продукцію та маркетингові стратегії відповідно до потреб споживачів.

Загалом, результати цих досліджень сприяють зрозумінню та оцінці сучасного стану і рівня розвитку пивного ринку. Крім того, вони спрямовані на визначення ключових проблем та викликів, з якими стикається галузь. Однак важливо пам'ятати, що для постійного вдосконалення ситуації на ринку пива необхідний постійний моніторинг стану пивної промисловості, подальше вивчення основних аспектів розвитку галузі, а також впровадження критеріальних оцінок економічних показників та факторів впливу.

Ці аспекти відповідно і визначають актуальність обраної теми та підкреслюють необхідність подальших наукових досліджень у галузі пивоваріння та аналізу ринку пива в Україні.

Формулювання цілей статті. Виходячи із вище сказаного, метою наукової публікації є дослідження основних трендів вітчизняного ринку пива з подальшим виокремленням пріоритетних напрямів його розвитку.

Результати

У 2022р. українські броварі виготовили 122,8 млн. дал. пива по Україні (крім пива безалкогольного з об'ємною часткою спирту до 0,5%), це 72,1% обсягів виробництва у 2021 р., коли було виготовлено 170,5 млн. дал. пива. Крім того, протягом 2022р. було виготовлено 164,8 тис. т солоду, це 75,4% обсягів 2021 р. (218,5 тис. т).

Виробництво пива в Україні (крім безалкогольного із вмістом спирту до 0,5% об.) у січні-лютому 2023 р. знизилася на 8,9% порівняно з першими двома місяцями 2022 р. – до 16,2 млн. дал. У січні 2023 р. відставання у виробництві цього напою від показників січня-2022 становило 15,2%. У свою чергу, за січень-лютий 2023 року в Україні вироблено 28,9 тис. тонн солоду, що на 5,7% менше від показників перших двох місяців минулого року [5, 6].

До кінця 2022 р. пивоварна галузь частково відновилася після падіння виробництва цього напою у першому кварталі на 50% через російське вторгнення та зупинення частини пивоварних заводів [5,7].

Для виходу з піке провідні гравці ринку пива нарощують експорт, скорочують видатки бізнесу та виводять на ринок патріотичні бренди. «AB InBev Efes Україна» відновлює виробничі потужності, постраждалі від війни, а вітчизняний пивовар «Оболонь» виходить зі своєю продукцією на ринок Ірландії.

Пивна індустрія в Україні займає важливе місце в економіці країни і має значний вплив на споживачів. Ukrainian Business Award, найпрестижніша премія України, провели аналітику 20 брендів пива в середньому сегменті та склали ТОП-10 кращих брендів пива у 2022р., що стали справжніми фаворитами серед споживачів пива. До рейтингу потрапили такі торгові марки, як Оболонь, Львівське, Чернігівське, Zibert, Перша Приватна Броварня, Арсенал, Holsten, Tuborg, Nike, Рогань. У цьому рейтингу знайшли своє місце як відомі на весь світ бренди, так і місцеві пивоварні, які здобули популярність на внутрішньому ринку. Нижче наведений список ТОП-10 кращих пивних марок, які залишили незабутнє враження на споживачів в Україні (табл. 1).

«Оболонь», легендарний український бренд, зайняв перше місце у цьому рейтингу. Відомий своїм високим стандартом якості та витонченим смаком, «Оболонь» завоювала довіру споживачів як в Україні, так і за її межами. «Львівське», засноване у Львові, також зайняло високе друге місце в рейтингу. Це пиво відоме своєю багатшаровою піною та

традиційним рецептом виготовлення, який був успадкований від стародавніх пивоварів. «Чернігівське», яке зайняло третє місце, також заслуговує на увагу. Його багата історія та вміння поєднувати класичний смак з інноваційними підходами виготовлення пива зробили його популярним серед шанувальників пивного мистецтва. «Перша Приватна Броварня», з власними унікальними рецептами та стараннями зберегти традиції українського пивоваріння, зайняла п'яте місце. «Арсенал», що виробляє пиво з використанням лише натуральних інгредієнтів, отримало визнання своїм особливим смаком та якістю і посіло шосте місце. Пивоварним підприємствам другого й третього ринкових ешелонів в умовах війни вдалося навіть збільшити продажі продукції. Приміром, компанії другої п'ятірки пивоварів, тобто ТОП 6-10, покращили продажі за рік на 9%. Позитивні бізнес-результати мають і численні крафтові пивоварні.

Таблиця 1

Рейтинг ТОП-10 кращих пивних марок

Позиція	ТМ	Бали	Бали %
1	Оболонь	8,09493	100,0
2	Львівське	7,19272	88,9
3	Чернігівське	7,170424	88,6
4	Zibert	5,879379	72,6
5	Перша Приватна Броварня	5,487429	67,8
6	Арсенал	5,456382	67,4
7	Holsten	5,254820	64,9
8	Tuborg	5,182920	64,0
9	Hike	4,765674	58,9
10	Рогань	4,748156	58,7

Джерело: [8]

Українські пивовари постійно працюють над удосконаленням якості своїх продуктів, дотримуючись найвищих стандартів. Результати цього рейтингу свідчать про різноманітність та конкурентоспроможність пивної індустрії в Україні.

На думку експертів ринку пива, у 2023р. домінуватимуть на ринку українського пива такі напрямки [5,9]:

1. *Збереження тренду на повернення лагера.* Сьогодні вже мало пивоварень, де немає крафтового лагера. Пивовари відкрито визнають, що лагер – не той сорт пива, від якого варто відмовлятися.

2. *Зростання брендів безалкогольного пива.* Це світова тенденція, адже молоде покоління відходить від споживання пива як напою. Натомість, цю нішу заповнюють готові коктейлі чи зельцери (слабоалкогольний напій, що містить міцний алкоголь, газовану воду та ароматизатори). В Україні така трансформація не настільки помітна, як в США, але кілька крафтових брендів, що спеціалізується на безалкогольному пиві, вже є.

3. *Покращення якості продукту, особливо, малих пивоварень.* Змінюються активно формати продажу та створюватимуться нові колаборації з непивними марками для розширення аудиторії.

4. *Поява нових складників* – з'являються хмелеві продукти, які дозволяють створювати популярні мутні і негіркі IPA з меншими втратами. Також продовжується дослідження дріжджів, зокрема, роботи з нетиповими штамми.

Вітчизняний ринок пива є високо консолідованим, а найбільшими його представниками є такі підприємства: ПРАТ «АБІнБев Ефес Україна», ПРАТ «Карлсберг Україна», ПРАТ «Оболонь» та ТЗОВ «Перша приватна броварня».

Carlsberg Ukraine є частиною Carlsberg Group, однієї з провідних пивоварних груп у світі з великим портфелем брендів пива та інших напоїв із понад 175-річною історією.

Склад Carlsberg Ukraine включає заводи у Запоріжжі, Києві та Львові. У портфелі Carlsberg в Україні представлені такі бренди, як "Львівське", Carlsberg, Tuborg, Kronenbourg 1664, "Арсенал", "Квас Тарас", Somersby, Seth & Riley's Garage та інші пивні та безалкогольні напої. Компанія експортує свою продукцію в більш ніж 20 країн. У 2022 році Carlsberg Ukraine сплатила понад 3 мільярди гривень до бюджетів різних рівнів. У 2023 році Carlsberg Group планує інвестувати 1,5 мільярдів гривень в Україну.

Під час періоду воєнних конфліктів, Carlsberg Group вирішила припинити свою підприємницьку діяльність в Російській Федерації та вийти з цього ринку. За цим рішенням також стоять Carlsberg Foundation та Tuborg Foundation, які надали фінансову допомогу Україні у розмірі 75 мільйонів данських крон. Вже в лютому минулого року Carlsberg Ukraine розпочала виробництво питної води для гуманітарних потреб. Понад 3 мільйони літрів цієї води було доставлено до різних регіонів України. Компанія активно співпрацює з фудбанками та підтримує понад 10 гуманітарних проєктів в Україні. Серед них можна виділити облаштування містечка для вимушених переселенців під назвою "Маріуполіс" у місті Львові, відновлення роботи Макарівської амбулаторії, підтримку місцевих виробників та населення через проєкт "Kind Hamper," доставку велосипедів із Копенгагена для соціальних працівників України завдяки ініціативі Bikes4Ukrainians, а також підтримку процесу протезування для жертв війни в Національному реабілітаційному центрі "Незламні" (UNBROKEN) у Львові [10, 11].

Компанія AB InBev Efes була створена 31 березня 2018 р. після злиття бізнесів AB InBev і Anadolu Efes. AB InBev Efes є одним із лідерів українського пивоварного ринку та спільним підприємством найбільшої у світі пивоварної компанії Anheuser-Busch InBev, а також найбільшої пивоварної компанії Туреччини Anadolu Efes. Сфера її діяльності включає ряд пивоварень, що знаходяться в Чернігові, Харкові та Миколаєві, які тимчасово призупинили свою роботу через війну, але в даний час поступово відновлюють виробництво. Однією з центральних локацій для виробництва пива стала перезапущена броварня в Чернігові, де виробляються різноманітні бренди, включаючи «Чернігівське», «Чернігівське Біле», «Титан», «Янтар», «Рогань», Kozel та Stella Artois. Після початку повномасштабної війни, компанія виявила активну підтримку українського населення. Спільно з місцевими благодійними фондами було надано понад 30 тонн продуктів харчування, побутової хімії та засобів гігієни малозахищеним верствам населення Харківщини, Миколаївщини, Чернігівщини та Києва.

У перші дні війни Миколаївська броварня активно здійснила постачання 150 000 літрів питної води для місцевого населення. Додаткові 47 000 літрів води були закуплені та передані місту з метою надання допомоги миколаївцям під час гуманітарної кризи. У цьому гуманітарному реагуванні також взяв участь європейський офіс компанії. Зокрема, п'ять мільйонів банок питної води були вироблені в бельгійському місті Левен та доставлені до України. Одним із вагомих проєктів був запуск відомого українського пива «Чернігівське» на 14 міжнародних ринках. Всі надходження з цієї ініціативи, що становлять не менше \$5 мільйонів, були спрямовані на підтримку гуманітарних заходів в Україні через організацію Caritas International. Крім цього, компанія разом із жертвами своїх працівників вже передала благодійним установам \$2 мільйони для надання підтримки українському населенню [9, 11].

Частка обсягу виробництва пива великими та середніми підприємствами (9 виробників пива) складає 87% від загального обсягу виробленого пива в Україні (рис. 1). Разом з тим, починаючи з 2017 р. в Україні почали розвиватися також маленькі пивоварні з обсягом виробництва пива до 3000 гектолітрів на рік. У 2017р. кількість таких виробників пива складала 123, а у 2019 р. - 204, тобто збільшилася майже на 40%. Однак, частка виробленого пива такими господарськими структурами на сьогодні складає всього 3% від усього ринку пива в країні [12, с.189].

Термін «крафт» виник і набув поширення у США, внаслідок буму появи дрібних некомерційних пивоварень. Говорячи про «крафтову» революцію, представники броварень посилаються на досвід США - там вона почалася ще в 1980-х роках. У 1980 р. у Штатах було всього 8 крафтових пивоварень, а зараз - [понад 9 000](#). Частка ринку крафтового пива у 2020р. [склала](#) понад 12% (а у 2019р. взагалі [складала](#) 13,6%). Це \$22,2 млрд у грошовому еквіваленті та 3,6 млрд. літрів за рік [12, 13].

Рис. 1. Кількість виробників пива в Україні у 2022р.

Джерело: [6]

Крафтове пиво – це унікальний авторський напій, характер якого часто призводить до несподіваних смакових відчуттів для споживача. У зв'язку з цим, пивовари, які стоять за виробництвом крафтового пива, ретельно докладають зусиль для надання докладних характеристик продукту на етикетках, таких як стиль пива, ступінь гіркоти, щільність та використані особливі інгредієнти.

Найпоширеніші види крафтового пива включають стаути та елі, які знаходять свою популярність в різні сезони (у тому числі сезонні елі бельгійського типу) та ламбіки. Ці напої відрізняються своєю виразністю та відмінністю від комерційних масових марок пива. Однією з ключових рис цієї галузі є постійний прагнення до інновацій у процесі виробництва пива.

В порівнянні з американським ринком, український сегмент крафтового пива знаходиться на ранній стадії розвитку. Загальний обсяг виробництва української пивної індустрії вдвічі менший, ніж обсяг лише незалежних броварень в Сполучених Штатах, які виробляють понад 1,8 мільярда літрів пива. Українські виробники крафтового пива варять близько 61 мільйона літрів, але тренди показують потенціал для подальшого розвитку цього сегменту на українському ринку [14].

На основі даних, наданих «ВВС Україна», можна зазначити, що у 2015 році в Україні існувало приблизно 160 малих пивоварень, і сегмент крафтового пивоваріння складав менше ніж 0,4% загального ринку. Проте, саме у той рік представники «Гільдії крафтових пивоварів» почали говорити про початок «крафтової революції» в Україні.

Сучасною дійсністю є те, що в Україні функціонує 232 малих пивоварні, які віднесені до категорії крафтового виробництва. Цей сегмент складає приблизно 3% від загального ринку пива в країні. Крім того, декілька десятків пивоварень в даний час знаходяться в стадії тестування та планують вийти на ринок. Загалом, за оцінками аналітиків, в Україні діють близько 300 малих пивоварень.

Розвиток сегменту крафтового пивоваріння в Україні може бути охарактеризований як поступовий процес, який, хоч і не є революційним, все ж систематично зростає. Зараз на ринку пропозиція крафтового пива перевищує попит, що

робить ризикованим запуск нового пивоварного підприємства, оскільки конкуренція вже існуючих брендів є вельми високою. Необхідно враховувати, що в світі крафтового пивоваріння вже існують відомі лідери та бренди. Відомим українськими крафтовими пивоварнями є Varvar, Underwood, «Правда», «Ципа», Rebrew, пивоварня 2085 та ін. [6, 13, 15].

Зайти новій компанії цілком реально, але в побудову крафтового заводу доведеться вкластися. За словами співбесідників AIN.Business, стартові інвестиції можуть бути від \$120 000 (історія Underwood) до \$1 500 000 [13].

Наприклад, підприємство пивоварні 2085 здійснило інвестиції на суму \$1,5 мільйона, при цьому передбачалося повернення вкладень протягом 3-4 років діяльності. Броварня "Ципа," яка розпочала діяльність у 2015 році, змогла окупити свої інвестиції за два роки. Броварня VARVAR також запустилася у 2015 році з початковим капіталом у розмірі \$200 000. Щодо Rebrew, то компанія поки що не повністю покрила вкладені кошти в виробництво, але акціонери продовжують вкладати в компанію.

Стати учасником ринку крафтового пивоваріння може бути викликом, оскільки популярність цього сегменту вимагає постійного інноваційного підходу і здатності постійно вражати споживачів новими пропозиціями. Особливо ця задача стає складною для нових брендів на ринку. Останні роки свідчать про зростання рівня інформованості українських споживачів щодо крафтового пива. Незважаючи на те, що ринок крафту залишається відносно малим, спостерігається його швидкий розвиток.

Тривалий час сектор крафтового пивоваріння залишався сферою малих гравців. Однак відзначається, що навіть великі роздрібні мережі, такі як «Сільпо», проявляють інтерес до цього сегмента. Незважаючи на закриття невеликих пивоварень у період пандемії Covid-19, Fozzy Group, що є власником мережі «Сільпо», розширює свою діяльність на ринок крафтового пива. З початку 2015 року компанія запустила проект Beermaster, спрямований на підбір та дистрибуцію крафтового пива. В січні 2023 року в парку «Respublika» відкрилася перша пивоварня Beermaster, яка спеціалізується на виробництві крафтового пива. Рітейлер вирішив встановити свою присутність саме в цьому сегменті, а не в індустріальному пивоварінні, для того щоб нагадати споживачам про існування альтернатив. Незважаючи на вищу ціну крафтового пива, воно відрізняється смачністю та унікальністю смаку. Головною ідеєю Beermaster є надання споживачам професійної та високоякісної альтернативи.

Робота великих і малих пивоварень відрізняється не лише у виробничому процесі, але й у сферах логістики, маркетингу та каналах розповсюдження продукції. Великі пивоварні зазвичай реалізують своє пиво у пляшках PET через мережу супермаркетів, в той час як крафт-пивоварні активно співпрацюють із галуззю HoReCa, основною формою реалізації їхньої продукції є продаж у кегах для пабів та ресторанів.

Зараз пивоварні вдосконалюють свою стратегію, розширюючи географію свого впливу, включаючи відкриття власних пабів та барів-магазинів. Наприклад, GONZO Brewery, заснована у 2018 році, успішно розбудовує свою мережу в Києві, де вже функціонують VIDRO Craft Beer & Kitchen, Old Bar, Klaipeda та новий GONZO Bar. Багато інших українських крафт-пивоварень також активно розширюють свою присутність, продаючи свій продукт через мережу закладів Konteyner, яка налічує чотири паби у Києві. Крім того, пивоварня Rebrew відкрила свій перший магазин у Броварах та має плани на подальший розвиток.

Через власні мережі закладів реалізується пиво "Ципа," в той час як продукція "Правда" доступна для покупців у всіх закладах мережі Fest. Компанія VARVAR володіє власним рестораном-пивоварнею під назвою "Лісопилка" у місті Київ. Також власну мережу магазинів розширює компанія "Опілля." Зазначені приклади лише кілька з численних суб'єктів ринку [9, 10, 13].

Крафтовим пивоварням можуть сприяти нові законодавчі ініціативи. У поточному році Верховна Рада прийняла підтримку двох нових законопроектів (№5118 та №5119), спрямованих на підтримку малого пивоваріння. Згідно з цими законами, з 2023 року акцизний податок на пиво зменшиться на 50% (1,39 грн/літр замість 2,78 грн/літр). Крім того, в них з'явиться новий термін - "малі виробники пива," які виробляють не більше 20 000 000 літрів на рік (порівняно з поточним обмеженням до 300 000 літрів на рік). Це означає, що малі пивоварні зможуть виробляти більше пива за ліцензією малої пивоварні (за 30000 грн. на рік) і матимуть можливість розширити свої обсяги продажу [11].

Ураховуючи названі тенденції у розвитку цього ринку, важливо відзначити, що через зростання вартості природного газу, підвищення вартості електроенергії для підприємств, підвищення тарифів на вантажні перевезення з боку "Укрзалізниці," а також збільшення витрат на упаковку і транспортування в спеціальних гофроящиках, виробники даної продукції змушені підвищувати свої ціни. Більше того, ціни варіюються залежно від виду упаковки продукції, при цьому товари, упаковані в скляну тару, мають вищі ціни порівняно з пивом у банках та ПЕТ-пляшках. Це свідчить про процес вимушеної преміумізації. Одночасно на ринку можна виявити випадки свідомої преміумізації, коли деякі компанії намагаються активно позиціонувати частину свого асортименту як преміум-продукцію і випускають нові товари в цьому сегменті, навіть у момент важкої військової ситуації.

Ще однією важливою тенденцією на ринку пива в Україні є зміна споживацьких пріоритетів в напрямку більш доступної продукції. Споживачі вибирають економічно вигідніші варіанти через інфляцію, сповільнення економічного зростання та обмеження власного бюджету. У 2022 році споживачі все частіше переходили на дешевші бренди або альтернативні товари (36%), порівняно з травнем 2021 року (31%). Однак головним методом економії залишається не тільки перехід на більш доступні альтернативи, але також зменшення обсягу і кількості придбаних товарів у магазинах, що було підтверджено 40% українців [5, 11, 13].

Окрім цього, важливою тенденцією на внутрішньому ринку пива є виявлення патріотичного настрою серед українських споживачів. Кількість виробників, які почали випускати продукцію патріотичних брендів, зростає, і в асортименті продовжують з'являтися нові товари. До них відносяться пиво: «Чорнобаївка» та «Слава ЗСУ» від львівської пивоварні «Правда»; пиво «Герої не вмирають» від броварні Varvar.

Постачальники алкогольних та слабоалкогольних напоїв помічають значне збільшення попиту на вітчизняні продукти в цьому сегменті ринку. Основною причиною цього росту є підтримка внутрішнього виробництва та загальної економіки країни. Ця тенденція виникла на фоні об'єднання українців під час воєнних подій та їхнього бажання підтримати національних виробників. Зростання попиту на алкогольні та слабоалкогольні напої вітчизняних брендів, особливо тих, які надають додаткову вартість своєму продукту та активно беруть участь у соціально важливих проектах, надають підтримку армії та допомагають незахищеному населенню та вимушеним переселенцям. Цей тренд свідчить про сталість цінностей українського суспільства.

Висновки

1. Дослідивши основні тренди на ринку пива в Україні, можна констатувати, що виробники даної галузі у пошуках платоспроможного покупця активно працюють над питаннями популяризації українського пива як на території держави шляхом вдосконалення власної цінової політики, здійснення преміумізації асортименту продукції, виведення на ринок напої патріотичних торговельних марок, так і над активізацією експортних зусиль.

2. Крафтове виробництво пива стимулює інновації, сприяє розвитку місцевих культурних та виробничих традицій, а також створює сприятливі передумови для розвитку ефективної конкуренції на ринку. Крафтове виробництво пива має потенціал сприяти стабільному розвитку економіки та споживацького суспільства в цілому.
3. Вивчення цінового діапазону та сегменту споживачів, дозволяє зробити висновки, що в Україні відбувається певна поляризація споживацької поведінки, так само як на світовому ринку, а саме частина споживачів орієнтується на преміум-сегмент, а інша – на економ клас, це в свою чергу спонукає виробників відстежувати настрої споживачів та підлаштовуватися до них.

Список використаних джерел

1. Білінчук В., Соболева-Терещенко О. Сучасний стан та перспективи розвитку пивного ринку України. *Проблеми та перспективи економіки та управління*. №1(17). 2019. с.122-130.
2. Розумей С.Б., Ступка К.Є., Ніколенко І.В. Дослідження стану пивного ринку України в умовах економічної нестабільності. *Причорноморські економічні студії*. №29. 2018. с.117-122.
3. Nielsen Global Beer Report 2023. URL: <https://www.nielsen.com/us/en/insights/reports/2023/global-beer-report.html> (дата звернення: 09.09.2023)
4. Top 10 Global Consumer Trends 2023. Euromonitor International URL: <https://go.euromonitor.com/white-paper-EC-2023-Top-10-Global-Consumer-Trends-EN.html> (дата звернення: 09.09.2023)
5. Виробництво пива критично скоротилося. URL: <https://agronews.ua/news/vyrobnytstvo-pyva-krytychno-skorotylosya/> (дата звернення: 22.05.2023).
6. Названі переваги крафтового пива над масовим. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/economics/economy/nazvani-perevagi-kraftovogo-pyva-nad-masovim.htm> (дата звернення: 10.09.2023р.)
7. Продажі AB Inbev впали на 70%. Найбільші виробники пива та соків у 2022 році значно скоротили продажі в Україні. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/consmarket/naybilshi-virobniki-pyva-ta-sokiv-u-2022-roci-znachno-skorotili-prodazhi-v-ukrajini-novini-ukrajini-50296258.html> (дата звернення: 22.05.2023).
8. РЕЙТИНГ ТОП-10 БРЕНДІВ ПИВА 2023. URL: <https://uba.top/beer-rating/> (дата звернення: 11.05.2023).
9. Пивний ринок України: тренди 2022 року. URL: <https://ain.business/2022/02/21/ryvnyj-rynok-ukrayiny-trendy-2022-roku/> (дата звернення: 22.05.2023).
10. Сайт ПрАТ «Карлсберг Україна» URL: <https://www.carlsbergukraine.com/> (дата звернення: 17.05.2023).
11. Градус нахилу: ринок алкоголю спинає падіння, а подекуди починає зростати. URL: <https://delo.ua/business/gradus-naxilu-rinok-alkogolyu-spinyaje-padinnya-a-podekudi-pocinaje-zrostaty-413284/> (дата звернення: 10.09.2023р.).
12. Морозов Д.С. Проблеми та перспективи ринку пива в Україні. *Формування механізмів управління якістю та підвищення конкурентоспроможності підприємств: XIII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція молодих вчених та студентів: тези доповідей*. Дніпро. 19 травня. 2022. URL: <http://ndeks.lviv.ua/pdf/13.pdf> (дата звернення 10.09.2023)
13. Ринок пива в Україні. Чи справді прийшла крафтова революція?. URL: <https://ain.business/2021/12/13/beer-in-ukraine/> (дата звернення: 22.05.2023).

14. Калініченко Л. Проблеми розвитку крафтової діяльності в Україні. *Економіка: часові реалії*. 5(63). 2022. С.26-33 (DOI: 10.15276/ETR.05.2022.3).
15. День пива. Топ-5 українських крафтових броварень. URL: <https://thepage.ua/ua/style/food/ukrayinski-kraftovi-brovarni> (дата звернення: 11.05.2023).

**Порівняння витрат та доходів від виробництва зерна та соняшнику на
інноваційних засадах: аналіз ефективності**

Димитров Юрій Юрійович³, Яценко Євгеній Андрійович⁴

Опубліковано	Секція	УДК
19.10.2023	Право	378.14

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8177339>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

---

³ магістрант, кафедра економіки, економічний факультет, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна, 03041, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 11, <https://orcid.org/0009-0008-6965-2695>

⁴ магістрант, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна, 03041, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 11, <https://orcid.org/0009-0006-0263-9117>